

Parlamentul
Republicii Moldova

VR nr. 59/02-113
17 decembrie 2024

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și în conformitate cu art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează spre examinare Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia).

Anexă:

1. Proiectul de lege: 10 file
2. Nota de fundamentare: 10 file

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>381</u>		
" <u>17</u> "	<u>12</u>	20 <u>24</u>
Ora _____		

Deputat în Parlament

Dandara Alina	Rozca	Veronica
Sinchevici Eugen	Isop	Chere
Cojoc Theorghe	Calugaru	Carp Liliak
Bastel Tud	Boris	Morcoi
Davidovici Natalia	Veronica	Briceag
Dorciu Istrașii	Pascale	Gulia
Yusu Liliama	Mariana	Cusnir
Rozca Roman	Moroșova Marina	Novae Larisa
	Cozeru Ina	

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind modificarea unor acte normative

(combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I – Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 113–118, art. 373), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:

1. La articolul 19 alineatul (1) punctul 1) lit. a) după cuvintele „securității publice” se completează cu cuvintele „ precum și securității naționale”;
2. La articolul 27 alineatul (3) se abrogă.

Art. II - Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art.195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 181¹:
alineatul (1) se completează la început cu cuvântul „Promisiunea,”
articolul se completează cu alineatul (1²) cu următorul cuprins:

„(1²) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1350 la 1850 unități convenționale sau cu închisoare de la 4 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 11000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani sau cu lichidarea persoanei juridice.”.

2. Articolul 182 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale”

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1150 la 1850 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 7000 la 9000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a

exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani sau cu lichidarea persoanei juridice.”.

Art. III - Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 56-58, art. 245), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolele 6 și 7 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 6. Răspunderea asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații pentru desfășurarea activității extremiste

(1) În Republica Moldova se interzic înființarea și activitatea asociațiilor obștești și religioase, precum și a altor organizații, ale căror scopuri sau acțiuni au ca orientare desfășurarea activității extremiste.

(2) În cazul în care în activitatea asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații, inclusiv în activitatea a cel puțin unei subdiviziuni teritoriale sau a unei alte subdiviziuni a acesteia, se depistează fapte ce denotă extremism, aceasta poate fi lichidată forțat, prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Justiției ori a Procurorului General sau a procurorilor subordonați acestuia. Examinarea cererii de lichidare forțată ține de competența Curții de Apel Chișinău și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni.

(3) Instanța de judecată care examinează cererea de lichidare forțată, la cererea reclamantului, poate dispune suspendarea activității asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații, ce este vizată de cererea de lichidare forțată, până la soluționarea cererii de lichidare. Suspendarea activității asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații poate fi dispusă doar dacă această măsură este necesară într-o societate democratică. Decizia de suspendare poate fi contestată cu recurs separat de fondul cauzei.

(4) Instanța de judecată poate oferi asociației obștești sau religioase ori unei alte organizații posibilitatea să înlăture, în termen de până la 1 lună, încălcările invocate în cererea de lichidare forțată.

Articolul 7. Răspunderea mijlocului de informare în masă pentru difuzarea materialelor cu caracter extremist și desfășurarea activității extremiste

(1) În Republica Moldova se interzice difuzarea prin mijloace de informare în masă a materialelor cu caracter extremist și desfășurarea de către acestea a activității extremiste.

(2) În cazul în care un mijloc de informare în masă difuzează materiale cu caracter extremist ori în activitatea acestuia se depistează fapte ce denotă extremism, în temeiul cererii organului de stat abilitat care a înregistrat acest mijloc de informare în masă ori a Procurorului General sau a procurorilor

subordonați acestuia, instanța de judecată pronunță hotărârea privind suspendarea, pe un termen de până la un an, a activității acestui mijloc de informare în masă.

(3) Dacă în decurs de 12 luni de la data expirării termenului pentru care a fost suspendată activitatea mijlocului de informare în masă în conformitate cu alin. (2), au fost depistate noi fapte ce denotă existența unor indicii de extremism în activitatea mijlocului de informare în masă, în temeiul cererii organului de stat abilitat care a înregistrat acest mijloc de informare în masă ori a Procurorului General sau a procurorilor subordonați acestuia, instanța de judecată pronunță hotărârea privind încetarea activității acestui mijloc de informare în masă.

(4) În cazurile prevăzute la alin. (2) și (3), examinarea cererii de suspendare/încetare a activității mijlocului de informare în masă ține de competența Curții de Apel Chișinău și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni.

(5) În scopul neadmiterii continuării difuzării de materiale cu caracter extremist, instanța de judecată poate suspenda comercializarea numărului respectiv al publicației periodice ori a tirajului înregistrărilor audio sau video ale programului respectiv ori lansarea programului audiovizual respectiv, în modul prevăzut pentru adoptarea de măsuri în vederea asigurării acțiunii.

(6) Hotărârea instanței de judecată constituie temei pentru confiscarea părții necomercializate a tirajului producției mijlocului de informare în masă ce conține materiale cu caracter extremist din locurile de păstrare, din unitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul.”.

2. Articolul 10 va avea următorul cuprins:

„Articolul 10. Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist

(1) Ministerul Justiției ține Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist.

(2) Includerea organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist în Registrul prevăzut la alin. (1) se realizează în temeiul următoarelor acte judecătorești, după caz:

a) încheierea judecătorească executorie prin care a fost dispusă suspendarea activității asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații, în conformitate cu art. 6 alin. (3);

b) hotărârea judecătorească executorie prin care a fost dispusă lichidarea forțată a asociației obștești sau religioase ori a unei alte organizații, în conformitate cu art. 6 alin. (2);

c) hotărârea judecătorească executorie prin care a fost dispusă suspendarea/încetarea activității mijlocului de informare în masă, în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (2) sau, după caz, alin. (3);

d) încheierea judecătorească executorie prin care a fost dispusă suspendarea comercializării numărului respectiv al publicației periodice ori a tirajului înregistrărilor audio sau video ale programului respectiv ori lansarea programului audiovizual respectiv, în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (5);

e) hotărârea judecătorească executorie prin care a fost dispusă confiscarea părții necomercializate a tirajului producției mijlocului de informare în masă ce conține materiale cu caracter extremist, în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (6) și ale art. 9 alin. (3).

(3) Actele judecătorești prevăzute la alin. (2) reprezintă titluri executorii. O copie de pe aceste acte se expediază de către instanța de judecată în adresa Ministerului Justiției pentru includerea organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist în Registrul prevăzut la alin. (1).

(4) În momentul recepționării actelor judecătorești prevăzute la alin. (2), Ministerul Justiției asigură publicarea dispozitivului actului respectiv în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în mijloacele de informare în masă republicane.

(5) Activitatea organizațiilor incluse în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist și difuzarea pe teritoriul Republicii Moldova a materialelor incluse în registrul menționat sunt interzise.

(6) Persoanele vinovate de crearea, conducerea sau organizarea activității unei organizații extremiste, de aderarea și participarea în calitate de membru într-o organizație extremistă, de pregătirea, difuzarea sau păstrarea ilegală, în scopul difuzării ulterioare, a materialelor cu caracter extremist sunt trase la răspundere penală.”.

Art. IV – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 20 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

”(20) În cauzele penale prevăzute de art. 181, 181¹, 181², 181³ și art. 182 din Codul penal, urmărirea penală urmează a fi terminată în cel mai scurt timp, însă nu mai mult de 4 luni. Aceste cauze se examinează în prima instanță în cel mult 3 luni, iar în instanța de apel în cel mult 2 luni.”

2. La articolul 43 alineatul (1) se completează cu următoarea propoziție: „Încheierea privind admiterea conexării cauzelor poate fi atacată separat cu recurs în termen de 3 zile de la data comunicării.”.

3. Articolul 223 se completează cu următoarea propoziție: „Hotărârea de recunoaștere în calitate de parte civilmente responsabilă poate fi atacată separat cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării.”

4. Articolul 322:

se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul în care inculpatul are mai mulți apărători aleși, amânarea ședinței de judecată nu poate fi dispusă dacă cel puțin unul dintre aceștia este prezent la judecarea cauzei.”;

la alineatul (5) textul „care depășește 5 zile” se substituie cu textul „care depășește 3 zile”.

5. Articolul 351 se completează cu alineatul (3³) cu următorul cuprins:

„(3³) În cauzele prevăzute la art. 20 alin. (5), prima ședință de judecată va avea loc în cel mult 20 de zile de la data distribuirii cauzei. Stabilirea ședințelor de judecată pentru aceste cauze se realizează cu prioritate, cu fixarea acestora în zile consecutive. Examinarea cauzelor în cadrul acestor ședințe se realizează într-un mod continuu și, între prima ședință și retragerea în deliberare, nu poate examina alte categorii de cauze, iar în cazul în care acestea au fost fixate, ele se vor amâna pentru o dată ulterioară.”

Art. V – Legea nr. 294/2007 privind partidele politice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42-44, art. 119), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 8:

la alineatul (1), litera d) se completează la final cu propoziția „Lista va fi însoțită de o declarație pe propria răspundere a persoanei care a întocmit-o, care să ateste autenticitatea semnăturilor, sub sancțiunea prevăzută la art. 352¹ din Codul penal.”;

Articolul se completează cu alineatele (2¹) și (2²), cu următorul cuprins:

„(2¹) În vederea emiterii unei decizii cu privire la înregistrarea partidului politic, Agenția Servicii Publice consultă setul complet de documente prevăzut la alin. (1) cu următoarele autorități publice, care vor prezenta un aviz privind conformitatea partidului politic cu prevederile legale:

a) Curtea Constituțională, care se va expune asupra faptului dacă actele constitutive ale partidului politic nu conțin prevederi care contravin Constituției Republicii Moldova;

b) Ministerul Justiției, care se va expune asupra faptului dacă actele constitutive ale partidului politic nu conțin prevederi care contravin prezentei legi sau altor acte normative;

c) Serviciul de Informații și Securitate, care va comunica Agenției Servicii Publice informațiile ce indică faptul că partidul politic prin activitatea sa ar urmări încălcarea prevederilor art. 3 alin. (1) și (5), în cazul în care dispune de asemenea informații.

(2²) Avizele prevăzute la alin. (2¹) urmează a fi prezentate de autorități în termen de 30 de zile de la depunerea de către partidul politic a setului de documente prevăzut la alin. (1).”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Agenția Servicii Publice, în termen de 15 zile de la data recepționării ultimului aviz al autorităților publice prevăzute la alin. (2¹), va adopta o decizie de înregistrare a partidului politic sau, în cazul necorespunderii acestuia cerințelor prevăzute de lege, o decizie prin care refuză înregistrarea partidului.”;

la alineatul (4), cuvântul „judecătorie” se substituie cu cuvintele „Curtea de Apel Chișinău”.

2. La articolul 10 alineatul (3), textul „alin. (3)-(6)” se substituie cu textul „alin. (2¹)-(6)”.

3. La articolul 21:

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) În cazul constatării acțiunilor menționate la alin. (1) și (1¹), activitatea partidului politic va fi limitată pe un termen de până la 1 an prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Justiției. Examinarea cererii de limitare a activității partidului politic ține de competența Judecătoriei Chișinău și se realizează într-un termen care nu va depăși 3 luni.

(3) În cazul constatării acțiunilor menționate la alin. (1), Ministerul Justiției poate solicita instanței de judecată inclusiv dispunerea limitării activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând în acest sens argumentele ce atestă gravitatea încălcărilor admise de către partidul politic respectiv și existența pericolului iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității acestuia. În acest caz, instanța de judecată decide în termen de 24 de ore cu privire la limitarea activității partidului politic până la soluționarea cauzei în fond printr-o încheiere susceptibilă de recurs, fără citarea participanților la proces. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează părțile pentru audiere în privința temeiniciei cererii de suspendare.”;

alineatul (4), după cuvintele „Hotărârea judecătoreii” se completează cu textul „prin care s-a dispus limitarea activității partidului politic în conformitate cu alin. (2)”;

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) După înlăturarea necoresponderilor pentru care activitatea partidului politic a fost limitată, partidul va informa despre aceasta Ministerul Justiției, care, în termen de 5 zile, va depune o cerere către Judecătoria Chișinău prin care va solicita anularea limitării activității partidului politic. Examinarea cererii se realizează într-un termen care nu va depăși 15 zile.”;

alineatul (8) se completează la final cu textul „ , cu excepția cazurilor când limitarea activității partidului politic se solicită pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute la alin. (3)”.

4. Articolul 22 se completează cu alineatul (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul în care dizolvarea partidului politic se solicită pentru temeiurile prevăzute la alin. (2) lit. b) și d), Ministerul Justiției poate solicita instanței de judecată dispunerea limitării activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond. Prevederile art. 21 alin. (3) se aplică în modul corespunzător.”.

5. Articolul 23 se completează cu alineatul (10), cu următorul cuprins:

„(10) Dacă din inventar rezultă un excedent al pasivelor partidului politic lichidat față de activele acestuia, astfel încât este imposibilă achitarea remunerației lichidatorilor partidului politic, desemnați în conformitate cu prevederile alin. (3) și (3¹), cheltuielile legate de remunerarea acestora sunt suportate din contul fondului de rezervă a Guvernului.”.

6. La articolul 26 alineatul (6) lit. e) va avea următorul cuprins:

”e) persoanele juridice care, la data efectuării donației, au datorii la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat sau la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;”

Art. VI - Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84), se modifică după cum urmează:

1. La articolul 49 alineatul (4) după cuvântul „Fotografierea” se completează cu cuvintele „înregistrarea video”.

2. Codul se completează cu art. 51¹ cu următorul cuprins:

”Articolul 51¹. Colectarea semnăturilor de către persoane neautorizate

Colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la o funcție electivă de către persoane neautorizate

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicate persoanei fizice, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

3. La articolul 52:

la alin. (1) , după sintagma: „zilei votării” se completează cu textul: „,precum și în perioada electorală, până la începerea campaniei electorale”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

”(2) Efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, subiecții neînregistrați în calitate de competitori electorali, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult în cadrul perioadei electorale

se sancționează cu amendă de la 100 – la 140 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 500 la 800 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”;

la alineatul (3), după cuvântul „ură” de completat cu cuvântul „ /sexist”, iar după sintagma „agitație electorală” de completat cu textul „sau împotriva funcționarilor electorali”.

4. Articolul 67 se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Desfășurarea întrunirii și altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile se sancționează cu amendă de la 30 la 60 unități convenționale.

(1²) Organizarea transportării, precum și transportarea la întruniri și evenimente organizate de partidele politice și sau concurenții electorali în lipsa actelor de notificare privind desfășurarea întrunirii,

se sancționează cu amendă de la 120 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an. ”;

5. La articolul 364 alineatul (10) după sintagma: „publicității politice” se completează cu textul „sau mesajului de interes public”.

6. La articolul 400 alineatul (1) după textul „prevăzute la art. 47” se completează cu textul „art. 47¹”.

7. La articolul 423⁷ :

la alin. (1), după cifra 51, prin virgulă se include cifra 51¹;
la alin. (2), după textul „și președinții consiliilor electorale de circumscripție” se completează cu textul: „de nivelul al doilea”.

8. La articolul 440 alin. (3), textul: „și să emită decizia asupra cauzei” se substituie cu textul: „. Dacă există temeieri rezonabile, agentul constator, prin hotărâre motivată, poate prelungi termenul de examinare a procesului contravențional, care nu va depăși termenul general de prescripție, sau va emite decizia asupra cazului.”

Art. VII. – Codul electoral nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 42 alineatul (1) lit. a) se completează cu următorul text: „ și să exercite/admită influențe necorespunzătoare asupra proceselor electorale.”;

2. Articolul 53 se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins:

„ (1¹) În limita plafonului stabilit la alin. (1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.”;

3. La articolul 54:

alineatul (5) lit. d) se completează cu următorul text: „ sau care la data efectuării donației au restanțe la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat sau la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală mai mari de un salariu mediu lunar pe economie”;

alineatul (6) lit. f) se completează cu următorul text: „, iar în cazul grupurilor de inițiativă după expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor.”;

alineatul (6) se completează cu lit. g) cu următorul cuprins: „g) să utilizeze și beneficieze de proprietăți, bunuri, servicii de orice formă, oferite cu titlu oneros, fără plata în avans a acestora.”;

4. La articolul 56:

alineatul (9) se abrogă;

la alineatul (12) textul ” „și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor” se exclude;

la alineatul (13) „și întreprind acțiunile de închidere sau, după caz, de suspendare a contului, conform procedurilor interne ale băncilor” se exclude;

alineatul (14) va avea următorul cuprins:

„(14) Operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferare a mijloacelor bănești în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” pot fi efectuate cu acordul sau la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, după caz, consiliul electoral de circumscripție, și după prezentarea și examinarea rapoartelor finale, în scopuri determinate.”;

la alineatul (15) textul: ”După prezentarea și examinarea rapoartelor finale, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă este obligat să transfere soldul din contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de suspendare sau închidere a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:” se substituie cu textul: ” După emiterea hotărârii privind examinarea rapoartelor finale, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție, somează concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă să transfere soldul existent din contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de închidere sau suspendare până la următoarele alegeri (în cazul contului „Fond electoral”) a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:”.

Art.VIII. – Articolul 17 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 462-466, art. 766) cu modificările ulterioare, se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

”c) furnizorii de servicii media nu vor difuza, iar distribuitorii de servicii media nu vor retransmite programe audiovizuale ce provin din state care poartă războaie de agresiune ilegale și nejustificate împotriva altor state, fapte constatate și condamnate prin hotărâri ale Parlamentului sau prin legi de raliere a Republicii Moldova la sancțiuni internaționale.”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

(combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 59/2002 privind activitatea specială de investigații; Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002; Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste; Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003; Legea nr. 294/2007 privind partidele politice; Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008; Codul electoral nr. 325/2022), ce vizează scopul combaterii eficiente a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia, a fost elaborat de către un grup de deputați ca urmare a audierilor parlamentare privind fraudele electorale semnalate în cadrul scrutinelor electorale din anul 2024.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

- Art. 73 din **Constituția Republicii Moldova nr. 1/1994** (Articolul 73. Inițiativa legislativă

Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.);

- Art. 47 din **Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului** (**Articolul 47.** Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept).

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Prin Hotărârea nr. 25 din 28 noiembrie 2024, Curtea Constituțională a confirmat rezultatele alegerii Președintelui Republicii Moldova.

Totodată, în contextul pronunțării acestei Hotărâri, Curtea a reținut că numărul cazurilor de corupere a alegătorilor raportat de autoritățile de investigație și cuantumul mijloacelor financiare sechestrate scot în evidență amploarea fără precedent a fenomenului în discuție.

Curtea a notat că, între altele, votul secret și liber exprimat al alegătorilor constituie elementele de bază ale alegerilor libere și ale dreptului de vot. Coruperea alegătorilor sau vânzarea voturilor sunt incompatibile cu conceptul alegerii democratice de către cetățeni a organelor reprezentative printr-un vot liber exprimat și fraudează competiția bazată pe idei și pe programe politice desfășurată între partidele politice și între candidați.

Cadrul normativ existent ar confirma o minimă îndeplinire a obligației pozitive a statului

de a adopta legi care combat coruperea electorală. Totuși, având în vedere numărul mare al cazurilor de corupere a alegătorilor la alegerile prezidențiale din acest an, Curtea a considerat că autoritățile trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni asemenea cazuri la scrutinele viitoare. Curtea a reținut că ar putea fi îmbunătățite mecanismele legale de combatere a corupției electorale, de o manieră efectivă, având în vedere modalitățile inedite ale cazurilor înregistrate la acest scrutin.

De asemenea, Curtea a mai observat că autoritățile competente au recepționat inclusiv sesizări care au vizat implicarea unor reprezentanți ai cultelor religioase în acțiuni de agitație electorală în favoarea anumitor candidați. Potrivit articolului 31 alin. (4) din Constituție, cultele religioase sunt autonome și sunt separate de stat. Acest concept trebuie să funcționeze în ambele direcții, fiind interzise intruziunile statului în activitatea cultelor religioase, dar și intruziunile cultelor religioase în activitățile aferente puterii statale, inclusiv în desfășurarea proceselor electorale. Principiul separării bisericii de stat obligă reprezentanții cultelor religioase să nu intervină în procesul decizional al statului, inclusiv în procesul electoral.

Deși legislatorul a stabilit sancțiuni contravenționale pentru efectuarea agitației electorale de către reprezentanții cultelor religioase, desfășurată inclusiv în locașurile de cult, în cadrul campaniei electorale, Curtea a notat că autoritățile trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni asemenea cazuri la scrutinele viitoare, având în vedere persistența acestui fenomen în cadrul perioadelor electorale. În acest context, Curtea i-a solicitat Parlamentului să îmbunătățească mecanismele legale existente în conformitate cu raționamentele hotărârii Curții Constituționale.

Prezentul proiect a fost elaborat pe platformă parlamentară, cu participarea Ministerului Justiție, în baza propunerilor parvenite din partea autorităților cu competențe în domeniul combaterii corupției electorale, acestea fiind: Comisia Electorală Centrală, Procuratura Generală, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, etc.

Proiectul este elaborat în vederea perfecționării cadrului normativ national referitor la combaterea actelor de corupție care se manifestă în contextul specific al desfășurării unor scrutine electorale, activitatea coruptibilă din domeniul electoral având un șir de trăsături particulare care o disting față de alte tipuri de acte de corupție și o fac mai dificil de combătut.

Evenimentele din cadrul ultimului scrutin electoral desfășurat în Republica Moldova au demonstrat vulnerabilitatea autorităților publice în fața sarcinii de a face față unei campanii bine puse la punct de fraudare a alegerilor și de corupere a alegătorilor. Mecanismele și instrumentele existente de combatere a corupției electorale s-au dovedit a fi insuficiente pentru contracararea acestui fenomen. Prin urmare, intervenția statului în vederea eficientizării instrumentelor pe cauzele privind infrațiunile de corupție electorală, dar și a perfecționării reglementărilor unor proceduri legale împotriva unor acțiuni care pot avea o conexiune directă sau indirectă cu mecanismele utilizate în cadrul fenomenului corupției electorale, este iminentă.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin prezentul proiect de lege se propune operarea unui șir de modificări într-o listă de acte normative ce conțin reglementări relevante pentru combaterea fenomenului de

corupție electorală și a unor aspecte conexe acestui fenomen.

I. În acest context, reținem că modificările la *Codul penal* prevăd agravarea răspunderii penale pentru coruperea electorală (art. 181¹) sau falsificarea rezultatelor votării (art. 182), în situațiile în care aceste fapte se comit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale. Modificările propuse reprezintă o intervenție necesară care ar determina contracararea eficientă a fenomenului înregistrat în cadrul alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional din 2024 care s-a manifestat prin imixtiunea puternică a anumitor grupări criminale și a simpatizanților acestora în procesul electoral. Or, aceste fapte ilicite au constituit o parte componentă a războiului hibrid, dezlănțuit împotriva Republicii Moldova de o perioadă îndelungată de timp.

II. Prin modificarea propusă la art. 19 din *Legea nr. 59/2002 privind activitatea specială de investigații*, se instituie un temei suplimentar pentru efectuarea măsurilor speciale de investigații în afara procesului penal în cazul fenomenului corupției electorale. Prin urmare, în cazul unor suspiciuni cu privire la un pericol iminent de atentare împotriva securității naționale, vor putea fi dispuse măsuri speciale de investigații în afara unui proces penal. Trebuie să aducem în evidență că punctul 19 din *Strategia securității naționale*, aprobată prin *Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023*, prevede că Republica Moldova se confruntă cu mai multe amenințări la adresa securității naționale, printre care enumeră la subpunctul 4) corupția și practicile cleptocratice, prin urmare formula propusă ar acoperi inclusiv și situațiile de corupere electorală.

În lumina aceleiași intenții de reglementare, proiectul de lege propune abrogarea art. 27 alin. (3) din *Legea nr. 59/2002 privind activitatea specială de investigații*, astfel încât măsurile specificate la art. 27 alin. (1) pct. 1 să poată fi dispuse și efectuate în mai multe cazuri cu condiția că acestea sunt proporționale și urmăresc un scop legitim. Or, investigarea eficientă a cazurilor de corupție electorală implică folosirea tuturor instrumentelor și mecanismelor disponibile în vederea protejării democrației și proceselor electorale.

III. Subsecvent, se urmărește operarea unei serii de modificări la *Codul de procedură penală*, în scopul eficientizării examinării cauzelor privind infracțiunile de corupție. În acest context, reținem că modificările de la art. 43 și 223 din Cod, urmăresc oferirea procurorului a pârghiilor de contestare și verificare sub aspectul condițiilor de legalitate a acelor demersuri de conexare a cauzelor sau atragere a mai multor părți în proces la cererile părților, care odată admise duc la creșterea volumului probatoriului și al cauzei, implicit și la tergiversarea examinării judiciare. Totodată, în vederea soluționării problemei cu amânările continue ale ședințelor de judecată și tergiversarea examinării cauzelor din motivul absenței unuia dintre apărătorii inculpatului, se propune reglementarea expresă la art. 322 din *Codul de procedură penală* a faptului că lipsa unuia dintre apărători în cazul în care inculpatul are mai mulți avocați contractați, și măcar unul asigură prezență la proces - nu constituie temei de amânare a ședinței.

Subsidiar, ca opțiune se propune reducerea termenului în care apărătorul ales este în imposibilitate de a se prezenta, pentru a putea fi ales un alt apărător, după caz desemnat de către CNAJGS. Un asemenea termen restrâns se regăsește în Codul de procedură penală a Lituaniei.

Într-o altă ordine de idei, pentru a eficientiza examinarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție și cele conexe, este esențială eliminarea factorilor care conduc la tergiversarea proceselor. Propunerea de modificare de la art. 351 alin. (3³) urmărește realizarea acestui scop, prin intermediul mai multor instrumente. În primul rând, stabilirea datei și orei primei ședințe de judecată într-un termen maxim de 20 de zile de la

desfășurarea ședinței preliminare asigură un ritm prompt pentru inițierea procesului judiciar. Această limitare temporală minimizează riscul de întârziere în debutul examinării cazului, un factor frecvent de tergiversare. De asemenea, acordarea de prioritate la fixarea ședințelor acestor cauze permite ca procesele de corupție, care au un impact puternic asupra încrederii publicului în instituțiile statului, să fie tratate cu maximă eficiență.

Un alt element important este planificarea consecutivă a ședințelor de judecată pentru aceste cauze. Stabilirea zilelor de ședință una după alta înseamnă că procesul continuă fără pauze între ședințe, reducând astfel timpul total de soluționare. Aceasta împiedică încetarea examinării cazului pe perioade prelungite, eliminând momentele de stagnare care ar putea apărea din diverse motive inclusiv abuzuri din partea participanților la proces.

În plus, examinarea acestor cauze într-un mod continuu, fără intercalarea altor cauze în ziua ședințelor dedicate, optimizează atenția și resursele instanței. Practic, un calendar dedicat exclusiv cauzelor de corupție reduce riscul ca ședințele să fie amânate sau întrerupte din cauza unor cazuri paralele, asigurând astfel un flux neîntrerupt al procedurii.

Astfel, prin implementarea acestor măsuri, instanța își consolidează capacitatea de a examina cauzele de corupție cu celeritate, contribuind atât la accelerarea procedurilor judiciare, cât și la creșterea încrederii în actul de justiție.

IV. Totodată, proiectul de lege vizează intervenții și în *Codul contravențional*, astfel se propune completarea art. 49 cu o modalitate normativă adițională și anume cu înregistrarea video a buletinului de vot completat, având în vedere că această faptă reprezintă una din modalitățile la care recurg alegătorii corupți pentru a face dovada exercitării dreptului la vot în favoare unui anumit concurent electoral. În acest context, prin intervenția propusă se urmărește excluderea oricărei posibilități de presiune sau manipulare realizată din partea persoanelor care solicită dovezi privind exercitarea dreptului de vot într-un fel sau altul, în urma coruperii alegătorilor. Fotografiera și înregistrarea video reprezintă două acțiuni distincte, realizate prin diverse procedee, fapt pentru care necesită a fi incriminate în aceeași normă juridică ca două modalități faptice diferite de comitere a contravenției.

O altă intervenție în cuprinsul Codului ce urmează a fi remarcată vizează modificările propuse pentru art. 52 alin. (2), prin care va fi agravată răspunderea contravențională pentru efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult, în cadrul perioadei electorale.

Este necesar a se remarca în acest sens faptul că încălcările repetate de acest gen, admise de către reprezentanții cultelor religioase, au fost sesizate și de Curtea Constituțională a Republicii Moldova, care, în contextul Hotărârii nr. 25 din 28 noiembrie 2024 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor și la validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova a emis și o adresă către Parlamentul Republicii Moldova, prin care a remarcat printre altele – „De asemenea, Curtea a mai observat că autoritățile competente au recepționat inclusiv sesizări care au vizat implicarea unor reprezentanți ai cultelor religioase în acțiuni de agitație electorală în favoarea anumitor candidați. Potrivit articolului 31 alin. (4) din Constituție, cultele religioase sunt autonome și sunt separate de stat. Acest concept trebuie să funcționeze în ambele direcții, fiind interzise intruziunile statului în activitatea cultelor religioase, dar și intruziunile cultelor religioase în activitățile aferente puterii statale, inclusiv în desfășurarea proceselor

electorale. Principiul separării bisericii de stat obligă reprezentanții cultelor religioase să nu intervină în procesul decizional al statului, inclusiv în procesul electoral.

Deși legislatorul a stabilit sancțiuni contravenționale pentru efectuarea agitației electorale de către reprezentanții cultelor religioase, desfășurată inclusiv în locașurile de cult, în cadrul campaniei electorale, Curtea a notat că autoritățile trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni asemenea cazuri la scrutinele viitoare, având în vedere persistența acestui fenomen în cadrul perioadelor electorale.

În acest context, Curtea îi solicită Parlamentului să îmbunătățească mecanismele legale existente în conformitate cu raționamentele hotărârii Curtii Constituționale.”.

V. Un șir de intervenții se propun a fi operate și în cuprinsul Legii nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste. Or, în legătură cu prevederile legale din această lege s-a constatat o situație paradoxală, legată de faptul că pentru contracararea activității unor organizații extremiste pe teritoriul statului este necesar a se parcurge o procedură legală mai îndelungată și mai anevoioasă decât, spre exemplu, pentru lichidarea forțată a unei organizații necomerciale care încalcă legea.

Reieșind din aceasta, se consideră că o soluție mai flexibilă ar fi preluarea modelului existent în legătură cu suspendarea/încetarea activității organizațiilor necomerciale din cadrul art. 16 alin. (3) și (4) din *Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale*, unde este stabilit că „(3) **Organizația necomercială poate fi lichidată forțat, prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Justiției, dacă activitatea acesteia contravine intereselor securității naționale, siguranței publice, apărării ordinii sau prevenirii infracțiunilor, protecției sănătății, a moralei și a drepturilor și libertăților altora și această măsură este necesară într-o societate democratică, precum și dacă nu au fost respectate prevederile art. 11 alin. (6). Neprezentarea raportului anual de activitate după solicitarea repetată a Ministerului Justiției constituie temei pentru inițierea procedurii de lichidare forțată dacă raportul de activitate nu a fost prezentat în termen de 6 luni de la cea de-a doua solicitare. Examinarea cererii de lichidare forțată ține de competența Judecătoriei Chișinău.**

(4) Instanța de judecată care examinează cererea de lichidare forțată, la cererea Ministerului Justiției, poate dispune suspendarea activității organizației necomerciale până la soluționarea cererii de lichidare. În acest caz, examinarea cererii de lichidare de către instanța de judecată nu va depăși 3 luni. Suspendarea activității organizației necomerciale poate fi dispusă doar dacă această măsură este necesară într-o societate democratică. Decizia de suspendare poate fi contestată cu recurs separat de fondul cauzei.”.

Reieșind din considerentul că desfășurarea activității extremiste este o formă particulară periculoasă de atentare la interesele securității naționale, siguranței publice, apărării ordinii sau prevenirii infracțiunilor, acest model poate fi preluat și în contextul legislației legate de contracararea activității extremiste, vizând următoarele:

- Excluderea necesității ca autoritățile responsabile (Procuratura Generală; Ministerul Justiției) să vină în prealabil cu o sesizare/notificare în adresa asociațiilor obștești/religioase sau altor organizații prin care să le atragă atenția asupra necesității încetării activității cu caracter extremist și să le acorde un termen de conformare, la expirarea căruia eventual s-ar putea să se adreseze în instanțele de judecată cu cererea nemijlocită de încetare sau suspendare pe un termen de până la un an a activității respectivelor entități (**intervenții corespunzătoare la art. 6 și 7 din lege**);

- acordarea posibilității pentru autoritățile responsabile (MJ; PG) de a se adresa direct în

instanțele de judecată cu solicitarea de suspenda/înceta activitatea mijloacelor de informare în masă și a organizațiilor care prezintă indicii că desfășoară activitate extremistă, din momentul în care au fost sesizate existența unor indicii cu privire la o asemenea activitate. Acordarea posibilității legale pentru instanțe de a dispune cu titlu provizoriu suspendarea oricăror activități a organizațiilor vizate de sesizare până la pronunțarea în fond asupra litigiului (chiar de la momentul depunerii cererii în instanță de către MJ/PG) (**intervenții corespunzătoare la art. 6 și 7 din lege**). În acest context, subliniem că se propune renunțarea în genere la conceptul de suspendare a activității organizației ca sancțiune judiciară distinctă în contextul contracarării activității extremiste și păstrarea doar a celei de încetare a activității organizației respective (iar suspendarea activității acesteia va putea fi dispusă de către instanță ca o măsură provizorie de protecție pe durata examinării cererii de încetare a activității organizației extremiste);

- stabilirea unor termene legale exprese restrânse pentru soluționarea acestor litigii de către instanțele de judecată (orientativ – 3 luni, ca și în cazul organizațiilor necomerciale);

- Eliminarea posibilității contestării în instanță a Ordinului ministrului justiției privind includerea organizației sau a materialului în Registrul organizațiilor extremiste și materialelor cu caracter extremist, care este emis în baza unei hotărâri judecătorești definitive și executorii prin care s-a constatat deja caracterul extremist al acestora (**intervenții corespunzătoare în cuprinsul art. 10 alin. (4) din lege**). În acest sens se va stabili că pentru includerea organizației/materialului extremist în Registru nu este necesar a fi emis un Ordin distinct al ministrului justiției, ci aceasta putând fi stabilit expres în dispozitivul hotărârii judecătorești adoptate (aceasta servind drept temei pentru includerea organizației/materialului în Registru).

VI. Similar intervențiilor în cuprinsul *Legii nr. 54/2003* se propun un șir de intervenții în cuprinsul *Legii nr. 294/2007 privind partidele politice*, care ar viza un mecanism mai rapid de reacționare și de combatere a încălcărilor legislației de către partidele politice.

În mod practic, aceasta ar presupune:

- excluderea necesității ca Ministerul Justiției să vină în prealabil cu o sesizare/notificare în adresa partidului politic prin care să le atragă atenția asupra necesității încetării activității contrare legii și să le acorde un termen de conformare, la expirarea căruia eventual s-ar putea să se adreseze în instanțele de judecată cu cererea nemijlocită de limitare sau încetare a activității respectivului partid (**intervenții în cuprinsul art. 21 alin. (2) din lege**).

- extinderea termenului pentru care poate fi dispusă limitarea activității partidelor politice de la 6 luni maxim la 1 an maxim (**intervenții în cuprinsul art. 21 alin. (3) din lege**).

- consacarea unor excepții pentru regula stabilită la art. 21 alin. (8) din lege, ce stabilește că „(8) Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pe parcursul campaniei electorale la care participă.” (aceste excepții urmează a viza doar cazurile cele mai excepționale, când limitarea activității partidului politic se solicită pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, existând pericolul iminent de producere a unor consecințe iremediabile prin desfășurarea în continuare a activității acestuia).

- stabilirea expresă a faptului că în cazul în care dizolvarea partidului politic se solicită pentru temeiurile prevăzute la art. 22 alin. (2) lit. b) și d) din lege („b) pe parcursul unui an, care începe să curgă din data când a devenit definitivă hotărârea Curții de Apel Chișinău cu privire la limitarea activității partidului, acesta a comis acțiuni similare

celor pentru care activitatea partidului a fost limitată; (...) d) activitatea partidului se desfășoară pe căi ori prin mijloace ilegale sau prin săvârșirea unor acte de violență;”), Ministerul Justiției poate solicita instanței de judecată dispunerea limitării activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond. Această posibilitate legală de intervenție la moment lipsește în cadrul normativ național, ceea ce reprezintă o carență majoră care ar putea duce la faptul că un partid politic ar putea desfășura nestingherit o activitate ilegală și să recurgă la comiterea unor acte de violență inclusiv în faza examinării cauzei ce-l vizează în instanță.

Suplimentar la aceste direcții de intervenție, articolul 23 se propune a fi completat cu o prevedere nouă (alineatul (10)), cu următorul cuprins: „(10) Dacă din inventar rezultă un excedent al pasivelor partidului politic lichidat față de activele acestuia, astfel încât este imposibilă achitarea remunerației lichidatorilor partidului politic, desemnați în conformitate cu prevederile alin. (3) și (31), cheltuielile legate de remunerarea acestora sunt suportate din contul fondului de rezervă a Guvernului.”. Această prevedere are drept scop oferirea unor garanții de remunerare pentru persoanele care vor exercita atribuțiile de lichidator al unor partide politice declarate neconstituționale sau dizolvate prin hotărâre judecătorească, care ar urma să devină efective în situațiile în care partidele respective nu ar avea nici un activ ce ar putea fi valorificat în vederea stingerii obligațiilor față de creditori sau ar avea active insuficiente. Or, în situația actuală aceasta ar însemna în modul practic faptul că lichidatorul partidului neconstituțional/dizolvat de instanță ar presta o activitate gratuită, ceea ce ar putea constitui un factor descurajator pentru persoanele care ar urma să exercite aceste atribuții (și care, urmează să subliniem, vizează interesul public).

Tot în cuprinsul *Legii nr. 294/2007* se propune și o regândirea conceptuală a prevederilor art. 8 din lege, referitoare la mecanismul de înregistrare a partidelor politice, astfel încât această procedură să nu fie o simplă procedură administrativă desfășurată exclusiv de Agenția Servicii Publice, ci să presupună un mecanism mai complex de examinare a situației cu privire la viitorul partid care se solicită a fi înregistrat. În particular, aceasta ar presupune o verificare extinsă încă de la momentul constituirii partidului a aspectelor legate de potențiala conformitate a acestuia prevederilor *Legii nr. 294/2007*.

În mod practic aceasta ar presupune excluderea termenului restrâns pentru emiterea unei decizii de înregistrare de către ASP (art. 8 alin. (3) din lege). În schimb, se propune stabilirea unui mecanism prin care cererea de înregistrare a partidului și materialele anexate vor fi verificate prin prisma conformității legale. În special, la această fază, se va axa pe verificarea corespunderii cererii la condițiile prevăzute de:

-art. 3 alin. (1) din lege („(1) Sunt interzise partidele politice care, prin statutul, programul și/sau activitatea lor, militează împotriva suveranității, integrității teritoriale a țării, valorilor democratice și ordinii de drept a Republicii Moldova, utilizează, pentru realizarea scopurilor lor, mijloace ilegale sau violente, incompatibile cu principiile fundamentale ale democrației.”);

-art. 3 alin. (5) și (6) din lege („(5) În Republica Moldova este interzisă constituirea și activitatea partidelor, altor organizații politice ale statelor străine, precum și a filialelor și structurilor acestora, dacă acestea duc la contestare și defăimare a statului și a poporului, îndemn la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitare la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și la alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

(6) Constituirea și activitatea partidelor politice în baza discriminării pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, avere sau origine socială sunt

interzise.”);

- **art. 4 alin. (6) din lege** („(6) *Atributele partidelor politice declarate neconstituționale prin hotărâre a Curții Constituționale nu pot fi utilizate de către alte partide politice, blocuri electorale, alți concurenți electorali, de către participanți la referendum sau grupuri de inițiativă. Constatarea utilizării unor asemenea atribute constituie temei pentru refuzul înregistrării partidului politic de către Agenția Servicii Publice, în conformitate cu art. 8 alin. (3) din prezenta lege, sau, după caz, pentru refuzul înregistrării în calitate de bloc electoral, concurent electoral, participant la referendum sau grup de inițiativă de către organul electoral competent, în conformitate cu prevederile art. 64, 68, 114, 140, 192, 200, 221 și 231 din Codul electoral nr. 325/2022.*”);

- **art. 6 alin. (1) și (4) din lege** („(1) *Pot fi membri ai partidelor politice cetățenii Republicii Moldova care, potrivit normelor legale, au dreptul la vot. Membrilor partidelor politice li se eliberează legitimații în conformitate cu prevederile statutului partidului.*

(4) Nu pot fi membri ai partidelor politice persoanele cărora, conform prevederilor legale, le este interzisă participarea la activități cu caracter politic.”).

În acest context, se propune a fi stabilit un mecanism de avizare a actelor constitutive a partidului cu mai multe autorități-cheie în domeniu, concluziile acestora putând servi drept suport pentru emiterea deciziei de către ASP în privința înregistrării partidului. Efectul ar fi anticiparea înregistrării unor partide politice care între timp ar ridica problema inițierii unor proceduri de declarare a neconstituționalității acestora / de dizolvare prin hotărâre judecătorească, pentru motive care ar putea exista încă de la faza înregistrării acestora. Orice modificare subsecventă a actelor constitutive a partidelor politice deja înregistrate va urma aceeași procedură. În raport cu aceste propuneri remarcăm faptul că modele similare, prin care o verificare detaliată (inclusiv prin prisma legalității acestuia) a situației partidului politic ce dorește a fi înregistrat, există și în legislația altor state ale Uniunii Europene (ca modele fiind preluate reglementările din legislația Lituaniei¹, Portugaliei² etc.).

VI. Cu referire la intervențiile operate la Codul electoral:

Amendamentul propus pentru articolul 42 este înaintat cu scopul de a asigura integritatea procesului electoral prin includerea în componența organelor electorale a persoanelor care au o reputație bună, sunt integri și liberi de manifestări în activitatea care o desfășoară.

Deși, art. 57 alin. (1) lit. b) din Codul electoral prevede că donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață se înscriu în limitele donațiilor prevăzute de alin. (4) al aceluiași articol, totuși plafonul maxim al acestora nu este reglementat, iar în privința acestui aspect a fost sesizată CEC și de unii dintre subiecții electorali în cadrul scrutinelor din 20.10.2024. De menționat, că neplafonarea acestor tipuri de donații, ar permite subiecților electorali ocolirea plafoanelor stabilite pentru mijloacele financiare ce pot fi virate în conturile speciale, și anume prin primirea ilicită a unor bunuri și servicii prin intermediul tipului de donații sub alte forme, ce ar ajunge la cote maxime. Astfel, stabilirea unui plafon este esențială scopului finanțării licite și proporționale scopului

urmărit de lege.

Modificarea este propusă în vederea uniformizării prevederilor legale și anume cu prevederea art. 26 alin. (6) lit. e) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice.

Totodată, în cadrul campaniei electorale derulate au fost atestate multiple cazuri de imposibilitate de a determina momentul formării/acumulării restanței de către persoana juridică. În aceste condiții, considerăm judicios și mai util să fie stabilit un plafon al restanțelor.

Este necesară modificarea art. 54 din motiv că redacția actuală prevede interzicerea încasarea mijloacelor financiare pe contul „Fond electoral” mai târziu de ziua anterioară zilei alegerilor, pe când activitatea grupului de inițiativă și raportarea acestuia sunt finalizate cu mult înainte de ziua alegerilor. Totodată grupul de inițiativă deține cont „Destinat grupului de inițiativă”. Pe de altă parte modificarea propusă este în concordanță cu celelalte modificări înaintate privind suspendarea regimul soldului conturilor bancare

Potrivit art. 56 alin. (14) Se interzic operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferare a mijloacelor bănești în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după prezentarea raportului final conform prevederilor art. 58.

Pentru a nu admite incertitudini în acest sens și dat fiind faptul atestării pe parcursul campaniei electorale a situațiilor când concurentul electoral sau partidul politic în calitate de succesori în drepturi și obligații urmează să efectueze unele plăți de regulă achitarea sancțiunilor sau vărsării la bugetul de stat a sumelor, însă pe contul special lipsesc resurse financiare, este necesară dispunerea încasării mijloacelor bănești de către CEC atât pentru perioada de suspendare a contului, cât și după prezentarea raportului final și anume pentru ce scop sunt încasate sumele bănești pe contul special.

Modificarea propusă pentru alin. (15) art. 56 este necesară în scopul stabilirii transferării soldului de pe contul special anume după ce sunt examinate rapoartele finale și nu înainte de aceasta și de către subiectul electoral care până la finalizarea expunerii organului electoral pe raportarea financiară, transferă soldurile de regulă în conturile curente ale partidelor, după care conturile sunt adeseori închise. Iar ca consecință apar probleme în ce privesc modul cum concurentul va vărsa la bugetul de stat sume primite/utilizate contrar legii în cazul stabilirii acestora. Astfel, soluția ar fi ca după examinarea rapoartelor finale de către Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție, abia atunci concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă să transfere soldul existent din contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de închidere a contului sau suspendarea acestuia până la următoarele alegeri (în cazul contului „Fond electoral”) conform procedurilor interne ale băncilor, este una utilă și corespunde cu normele electorale, inclusiv cu cele propuse spre modificare.

VII. Cu referire la modificările propuse la Codul serviciilor media audiovizuale.

În Hotărârea nr. 16/2018, Curtea Constituțională a reținut că autoritățile Republicii Moldova au obligația de a contracara în mod activ operațiunile de informare ostilă împotriva societății, precum și obligația de a asigura informarea corectă a cetățenilor. De asemenea, trebuie contracarată posibila influențare a opiniei publice prin tehnici hibride, interzise de standardele impuse de Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră, în probleme controversate. În concluziile Raportului Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele organizării și desfășurării referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, sunt scoase în evidență o serie de provocări majore

legate de administrarea scrutinului electoral, printre care este subliniată și „Dezinformarea și utilizarea informațiilor false care aveau scopul de a provoca panică și să amenințe securitatea oamenilor”.

Astfel de acțiuni de dezinformare, apărute atât în audiovizual cât și în mediul on-line, au generat narațiuni false și negative despre Uniunea Europeană și perspectivele Republicii Moldova în ceea ce privește integrarea europeană, având ca scop manipularea alegătorilor și subminarea instituțiilor democratice. Narativele de dezinformare (preluate din audiovizual și mediul on-line) au fost frecvente și deseori s-au reflectat în cadrul agitației electorale offline, intensificând temerile și panica nefondată asupra expansiunii în Moldova a războiului provocat de invazia Federației Ruse în Ucraina, vânzarea pământului moldovenesc străinilor sau interzicerea Mitropoliei Moldovei (subordonată canonic Patriarhiei Ruse) etc.

Prin urmare, prezenta inițiativă legislativă are drept obiectiv realizarea în mod eficient și just a obiectivului autorităților Republicii Moldova de a preveni dezinformarea și a contracara informațiile false, în particular acelea care provin din țările care poartă războaie de agresiune ilegale și nejustificate împotriva altor state.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Luând în considerare că acest proiect nu are drept scop transpunerea prevederilor UE și a standardelor internaționale în domeniu, opțiuni alternative nu există.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu este aplicabil

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Nu este aplicabil (proiectul de lege nu urmărește transpunerea în cadrul normativ intern al actelor normative comunitare).

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul de lege va fi transmis Guvernului pentru avizare, în temeiul art. 11 din Codul Electoral nr. 325/2022 va fi transmis Comisiei Electorale Centrale pentru avizare, și pentru efectuarea expertizei anticorupție – Centrului Național Anticorupție.

7. Concluziile expertizelor

For Cheroe